

SUBJECT : SANSKRIT

CHAPTER NO: 2

CHAPTER NAME: BUDHIRBALABATISADA

PPT-3

CHANGING YOUR TOMORROW

Website: www.odmegroup.org
Email: info@odmps.org

Toll Free: **1800 120 2316**
Sishu Vihar, Infocity Road, Patia, Bhubaneswar- 751024

बुद्धिर्बलवती सदा

Expected Learning Outcome

सामान्य उद्देश्य : (General Objective)

१. नैतिक ज्ञानस्य वृद्धिः ।

२. वृद्धिर्यस्य वलं तस्य ।

पूर्वपाठस्य आलोचना –

- १ . कीदृशी व्याघ्रः नष्टः ?
- २ . कम् दृष्ट्वा धुर्त्तः शृगालः अवदत् ?
- ३ . शृगालः किदृशः आसीत् ?
- ४ . व्याघ्रजम्बुकौ कुत्र ययो ?

चिन्तितवती-जम्बुककृतोत्साहाद् व्याघ्रात् कथं मुच्यताम्? परं
प्रत्युत्पन्नमतिः सा जम्बुकमाक्षिपन्त्यङ्गुल्या तर्जयन्त्युवाच-
रे रे धूर्त त्वया दत्तं मह्यं व्याघ्रत्रयं पुरा।
विश्वास्याद्यैकमानीय कथं यासि वदाधुना॥

इत्युक्त्वा धाविता तूर्णं व्याघ्रमारी भयङ्करा।

व्याघ्रोऽपि सहसा नष्टः गलबद्धशृगालकः॥

एवं प्रकारेण बुद्धिमती व्याघ्रजाद् भयात् पुनरपि मुक्ताऽभवत्। अत एव उच्य

बुद्धिर्बलवती तन्वि सर्वकार्येषु सर्वदा॥

प्रकृतिप्रत्ययोः विभाजनम्—

पदानि —

हन्तव्यः —

मुक्त्वा —

बद्ध्वा —

बुद्धिमती —

चिन्तितवती —

आनीय —

उक्त्वा —

धाविता —

नष्टः —

मुक्ता —

तन्वी —

प्रकृतिः + प्रत्ययः

हन् + तव्यत्

मुच् + क्त्वा

बध् + क्त्वा

बुद्धिमत् + डीप्

चिन्त् + क्तवतु

आ+ नी + ल्यप्

वच् + क्त्वा

धाव् + क्त

नश् + क्त

मुच् + क्त + टाप्

तनु + डीप्

पर्यायलेखनम्—

पदानि	—	पर्यायपदानि
ईक्षते	—	दृश्यते
यासि	—	गच्छसि
सत्वरम्	—	शीघ्रम्
उवाच	—	अकथयत्
विश्वास्य	—	समाश्वास्य
तूर्णम्	—	शीघ्रम्
जगाद	—	अकथयत्

सन्धिः विच्छेदः वा—

पदानि	—	सन्धि-विच्छेदः
यत्रास्ते	—	यत्र + आस्ते
वेलाप्यवेला	—	वेला + अपि + अवेला
पुनरायान्तम्	—	पुनः + आयान्तम्
प्रत्युत्पन्नमतिः	—	प्रति + उत्पन्नमतिः
जम्बुकमाक्षिपन्त्यङ्गुल्या	—	जम्बुकम् + आक्षिपन्ती + अङ्गुल्या
तर्जयन्त्युवाच	—	तर्जयन्ती + उवाच
विश्वास्याद्यैकमानीय	—	विश्वास्य + अद्य + एकम् + आनीय
व्याघ्रोऽपि	—	व्याघ्रः + अपि
पुनरपि	—	पुनः + अपि
मुक्ताऽभवत्	—	मुक्ता + अभवत्
बुद्धिर्बलवती	—	बुद्धिः + बलवती

विपर्ययलेखनम्—

पदानि
सम्मुखम्
पुरा
यासि
सत्वरम्
बद्ध्वा
चल

—
—
—
—
—
—
—

विपर्ययपदानि

परोक्षम्
अधुना
आयासि
चिरम्
मुक्त्वा
तिष्ठ

गृहकर्म :

पञ्च प्रश्नोत्तरम्, पञ्च सन्धि, पञ्च समासं लिखत ।

ODM EDUCATIONAL GROUP